

Vlaams
Parlement

stuk **865** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 5 januari 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Regering van de Republiek Kosovo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Pristina op 9 maart 2010

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemene toelichting

1. Betekenis van de overeenkomst

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsovereenkomsten. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcrederedienst (NDD). Voor de NDD is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. De NDD kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Zij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationale recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale verdragen inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, die de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) sluit, bevestigen onder meer het principe dat een onteigening of beperking van investeringen slechts mogelijk is in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan en in geval van een passende, efficiënte vergoeding, dit wil zeggen een vergoeding die kan gerepatriëerd worden. Ook de risico's 'oorlog' en 'opstand' worden aangeraakt. De verdragen huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Tot slot is in de verdragen een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Ook werd een verwijzing naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingorganen van de internationale Kamer van Koophandel in Parijs opgenomen in de investeringsovereenkomst.

Deze investeringsverdragen zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit of risico.

De Vlaamse Regering hecht bijzonder belang aan een zo breed mogelijke toepassing van fundamentele arbeids- en milieunormen in de wereld. Zij ijvert voor de opname van een verwijzing naar die normen in alle BLEU-investeringsovereenkomsten.

Door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is de Europese Unie (EU) exclusief bevoegd voor het sluiten van investeringsovereenkomsten. De Europese Commissie, die het Gemeenschappelijk Handelsbeleid van de EU uitvoert en dus dergelijke investeringsovereenkomsten zal onderhandelen, deed op 7 juli 2010 een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen¹. Aangezien het Verdrag van Lissabon niet voorziet in een expliciete overgangsregeling die de status

---

¹ COM(2010)344 definitief.

van de door de lidstaten gesloten overeenkomsten verduidelijkt, wordt met dit voorstel het voortbestaan van alle thans van kracht zijnde investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen toegestaan. Hierdoor garandeert het voorstel uitdrukkelijk de rechtszekerheid met betrekking tot de voorwaarden waaronder investeerders werken. Deze benadering biedt de mogelijkheid geleidelijk een EU-investeringsbeleid te formuleren en uit te werken. De Commissie gaat tegen uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van de verordening alle bestaande bilaterale overeenkomsten toetsen op enkele voorgestelde criteria. Indien zij tot het besluit komt dat een overeenkomst niet conform is, kan zij de machtiging tot het voortbestaan van de overeenkomst intrekken en de lidstaat de opdracht geven om de overeenkomst te wijzigen of op te zeggen.

Het voorstel stelt tevens een kader en voorwaarden vast om lidstaten te machtigen onderhandelingen met derde landen aan te knopen met het oog op de wijziging van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten. Binnen dit kader kunnen lidstaten ook onder bepaalde voorwaarden gemachtigd worden tot het voeren van onderhandelingen over en het sluiten van nieuwe bilaterale investeringsovereenkomsten. De in het voorstel opgenomen procedure moet beschouwd worden als een uitzonderlijke overgangsmaatregel.

De Raad Buitenlandse Zaken benadrukte op 10 september 2010 dat er zo spoedig mogelijk een alomvattend en efficiënt kader moet komen voor investeringsovereenkomsten op EU-vlak. De Raad en het Europees Parlement bespreken en amenderen het voorstel van verordening, en zullen deze via de gewone wetgevingsprocedure aannemen.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationale publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, sluiten de daartoe bevoegde regeringen alle verdragen en leggen ze ter instemming voor aan hun parlementen, vooraleer zij uitwerking kunnen hebben.

De Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), legde op 4 mei 1994 het zogenaamde ‘gemengde’ karakter van de investeringsovereenkomsten vast. De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Men noemt de overeenkomsten ‘gemengde’ verdragen wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economische beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in wer-

king kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland²

2.1. *Ligging en politieke gegevens*

Met 10.908 km² en ruim twee miljoen inwoners (van wie 90% van Albanese origine) is Kosovo een klein Balkanland dat begrensd wordt door Servië, Macedonië, Albanië en Montenegro. Ongeveer een half miljoen Kosovaren leeft in het buitenland.

Op 10 juni 1999 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) resolutie 1244 aan. Op basis van die resolutie nam de United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK) het bestuur over Kosovo over. De Kosovo Force (KFOR), de vredesmacht van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), werd belast met toezicht op de openbare orde.

Op 17 februari 2008 riep het Kosovaarse Parlement de onafhankelijkheid van Kosovo uit. Costa Rica was het eerste land dat de onafhankelijke staat officieel erkende. Eind november 2010 hadden 71 staten het land erkend, 32 andere – waaronder de EU-lidstaten Cyprus, Griekenland, Roemenië, Slowakije en Spanje – hebben aangegeven dit niet te zullen doen.

De nieuwe grondwet die op 15 juni 2008 van kracht werd, is opgesteld volgens Europese normen. Hij verzekert de bescherming van de rechten van de mens en de minderheden. Kosovo kreeg officieel de leiding over het land. De VN droegen belangrijke bevoegdheden over aan de Kosovaarse Regering. De president kan sindsdien wetten afkondigen, er kwam voor het eerst een minister van Buitenlandse Zaken, Kosovo mag zelf verkiezingen organiseren en het krijgt staatsburgerschap, een nieuw volkslied, een veiligheidsmacht en een centrale bank. De verantwoordelijkheid op het vlak van justitie en politie bleef voorlopig in handen van de UNMIK, zoals trouwens voorzien was in het plan van de Finse ex-premier Ahtisaari, de speciale VN-gezant voor Kosovo.

Op 22 juli 2010 oordeelde het Internationaal Gerechtshof in Den Haag dat de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo geen schending betekent van het internationale recht. Op 10 september 2010 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) unaniem een door de EU en Servië voorgestelde resolutie aan die oproept tot een dialoog tussen Servië en Kosovo. Volgens de EU betekent die resolutie een belangrijke stap voorwaarts.

Begin november 2010 overleefde de regering een motie van wantrouwen niet nadat de Democratische Liga besloot de samenwerking met de Democratische Partij van premier Thaci te verbreken en uit de regering te stappen.

In zijn rapport 2010 Freedom in the World kent Freedom House een betere score toe aan Kosovo, zowel inzake het naleven van de politieke rechten (van 6 naar 5 op een schaal van 1 tot 7) als de burgerrechten (van 5 naar 4). Het land kon zijn status verbeteren door het goede verloop van de gemeenteraadsverkiezingen die eind 2009 plaatsvonden, en door een betere erkenning van de rechten van minderheden. Nog volgens Freedom House is corruptie een groot probleem, zelfs in de context van de Balkan. Deze situatie is deels te wijten aan een geschiedenis van ondergrondse instellingen en smokkel op grote schaal, en

---

² Voor het opstellen van dit overzicht werden verschillende bronnen geraadpleegd: publicaties van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, UNCTAD en diverse websites.

is verergerd door het grote aantal wettelijke regimes en overheden. Kosovo werd voor het eerst genoteerd op Corruption Perception Index 2010 van Transparency International. Met een score van 2,8 op 10 bekleedt het de 110de plaats. Ook de georganiseerde misdaad vormt een ernstig probleem, en de situatie van etnische minderheden is sinds de onafhankelijkheidsverklaring niet verbeterd.

2.2. *De economische situatie*

De Kosovaarse economie kende vanaf 1999 een trage groei. Hoewel belangrijke stappen gezet werden met het oog op de heropleving van de economie, zijn er nog steeds belangrijke uitdagingen. Eén daarvan is het aanpakken van de deficitaire handelsbalans. Kosovo is sterk afhankelijk van de invoer. Zowel politieke, historische als economische oorzaken liggen aan de basis van de lage export. Zo vormde de discussie over het politieke statuut van Kosovo een hinderpaal voor de ontwikkeling van het land. Bovendien erfde het na oorlogse Kosovo vernielde industrieën en bedrijven, en bemoeilijkt een problematische privatisering hun herstel. Daarnaast waren er ontoereikende investeringen, een gebrekkige energievoorziening en een beperkte infrastructuur. Dat leidde tot een 'zwarte' economie. Corruptie en de georganiseerde misdaad hebben een negatieve invloed, ook al hanteert de UNMIK in dit verband de nultolerantie.

Met internationale hulp slaagde Kosovo erin de helft van de staatsbedrijven te privatiseren. Wegens de geringe integratie in de wereldeconomie is Kosovo niet erg getroffen door de jongste financiële en economische crisis. Toch hebben de indirecte gevolgen van die crisis de groei ietwat afgeremd. In 2009 bedroeg de groei 4,4% van het bruto binnenlands product (bbp) tegenover 5,4% in 2008. Kosovo behoort tot de sterkst groeiende landen in Europa, maar tegelijkertijd ook tot de armste. De groei was in grote mate direct of indirect afhankelijk van donoren, de aanwezigheid van vertegenwoordigers van internationale organisaties zoals de UNMIK en de KFOR, en stortingen van Kosovaren in het buitenland. Door de daling van de internationale hulp zijn het belang van de privésector, de consumptie en de investeringen groter geworden.

Op 12 juni 2008 keurde de regering het kader voor uitgaven op middellange termijn (mid-term expenditure framework, MTEF) 2009-2011 goed. Dat MTEF bevat ontwikkelingsdoelstellingen en richtlijnen voor de overheidsuitgaven. De regering voert ook een vrij stabiel monetair beleid.

De landbouwsector zorgt voor een groot deel van de tewerkstelling, en is de belangrijkste inkomensbron voor heel wat inwoners. Die sector is goed voor 18% van het bbp en voor 13% van de uitvoer. Toch is invoer nodig om te voldoen aan de binnenlandse vraag naar landbouwproducten en voedingsmiddelen. Tien procent van de bevolking is actief in de bosbouw en de houtbewerking. Kosovo bezit een grote voorraad natuurlijke hulpbronnen. Het land heeft op wereldvlak de vijfde grootste voorraden bruinkool. De jongste jaren heeft de bouwsector aan belang gewonnen. Deze sector heeft een groot potentieel.

De hoge werkloosheid is één van de grootste problemen voor de socio-economische ontwikkeling van het land. Naar schatting is zowat 40% van de actieve bevolking werkloos. De tewerkstelling van vrouwen is laag en de jeugdwerkloosheid extreem hoog. Meer dan 90% van de ingeschreven werkzoekenden is langer dan een jaar werkloos. Een arbeidswetgeving bestaat niet en er zijn geen arbeidsrechtbanken. De rol van de sociale partners in de besluitvorming is beperkt.

2.3. *Het investeringsklimaat in Kosovo*

Het Kosovaarse Parlement nam in november 2005 de wet inzake buitenlandse investeringen³ aan, die in april 2006 bekrachtigd werd. Het doel van die wet is buitenlandse investeringen te bevorderen en aan te moedigen door investeerders fundamentele en afdwingbare rechten en garanties te bieden die hen verzekeren dat zij en hun investeringen een eerlijke en respectvolle bescherming en behandeling krijgen overeenkomstig de rechtsregels en de algemeen aanvaarde internationale normen en praktijken. Buitenlanders krijgen dezelfde voorrechten als Kosovaren, met dien verstande dat buitenlandse investeerders voor niet meer dan 49% het eigendom kunnen verwerven van bedrijven die militaire producten verkopen.

Het agentschap voor de bevordering van investeringen (Investment Promotion Agency of Kosova, IPAK) moet het imago van Kosovo verbeteren en buitenlandse directe investeringen aantrekken. Dit moet ten goede komen aan de economische ontwikkeling van het land, wat een onmiddellijke weerslag zal hebben op het werkloosheidscijfer en op het sociale welzijn van de burgers. Het IPAK biedt een uniek loket dat kandidaat-investeerders informeert en hen helpt tijdens alle fasen van hun investering.

In november 2006 opende het Economisch Initiatief voor Kosovo (Economic Initiative for Kosova, ECIKS) met de steun van het Oostenrijkse Ministerie van Buitenlandse Zaken de eerste Kosovaarse vertegenwoordiging in het buitenland. Het Weense bureau van het IPAK verschaft informatie aan bestaande en potentiële investeerders uit Duitstalige landen.

In de brochure ‘Investing in Kosovo’ van het Ministerie van Handel en Industrie staan tien redenen om in Kosovo te investeren:

- de jongste bevolking in Europa met een gemiddelde leeftijd van 25 jaar;
- een grote beschikbaarheid van goed opgeleide en relatief weinig kostende arbeidskrachten;
- de euro als officiële munteenheid;
- de vrije toegang tot de markten in de EU op basis van het systeem van autonome handelspreferenties (ATP), de lidstaten van de vrijhandelsovereenkomst voor Centraal-Europa (Central European Free Trade Agreement, CEFTA) en de Verenigde Staten;
- lage belastingen;
- een stabiele politieke situatie;
- een wetgeving die compatibel is met de EU-regelgeving: buitenlandse investeerders genieten nationale behandeling, bescherming tegen onteigening en nationalisatie en de overmaking van winsten en geïnvesteerd kapitaal is vrij en onbeperkt; alle wet- en regelgeving is online;
- de strategische ligging van Kosovo en een zich ontwikkelende infrastructuur;
- een gezond bankwezen: de financiële instellingen zijn in privéhanden en zij bleven stabiel ondanks de internationale financiële crisis;
- ruime investeringsmogelijkheden in de landbouw, de voedingsmiddelenindustrie, de houtbewerking, de bouw, de textiel, de informatietechnologie, auto-onderdelen, energie en mijnbouw.

De jongste jaren is de interesse van buitenlandse investeerders fel toegenomen, en hebben buitenlandse directe investeringen een hoge vlucht genomen. Gegevens van het Business Registry Office tonen aan dat in 2010 3523 buitenlandse of gemengde bedrijven gebruik maakten van de mogelijkheid om in Kosovo te investeren. Uit de brochure ‘Investing in Kosovo’ blijkt dat het land in de periode 2007-2009 voor meer dan een miljard euro buitenlandse directe investeringen aantrok. Na een piek in 2007 met 440,7 miljoen euro volgde de daaropvolgende jaren een daling die vooral te wijten was aan de internationale financiële crisis.

³ Law No. 02/L-33 on foreign investment.

Oostenrijk was de eerste EU-lidstaat waarmee Kosovo in januari 2010 een investeringsovereenkomst sloot.

2.4. *Buitenlandse handel*

Buitenlandse handel wordt beschouwd als één van de voornaamste groei-instrumenten. Daarom is het handelsbeleid één van de sleutelementen van het economische beleid. Het Kosovaarse handelsregime is eenvoudig, gemakkelijk beheersbaar, transparant en non-discriminatoir. De uitvoer is niet onderhevig aan belasting op de toegevoegde waarde (btw) of douanetarieven. Voor ingevoerde producten geldt, op enkele uitzonderingen na (grondstoffen, kapitaal en halfafgewerkte producten), een douanetarief van 10%. Accijnzen worden geheven op brandstoffen, tabak, alcohol en luxegoederen.

In de naoorlogse periode kende de uitvoer een indrukwekkende groei met een jaarlijks gemiddelde van 60% tussen 2001 en 2008, maar met slechts 162 miljoen euro in 2009 blijft de export laag. Zeker omdat de invoer elk jaar ook met gemiddeld 15% toenam. In 2009 bereikte de invoer 1,9 miljard euro. Kosovo heeft bijgevolg een groot deficit op zijn handelsbalans.

De invoer bestaat vooral uit voedingsmiddelen, minerale producten, machines en uitrustingsgoederen, basismetalen en chemische producten. Traditionele exportproducten zijn schroot en minerale producten die samen goed zijn voor 60% van de totale uitvoer. Andere belangrijke exportgoederen zijn groenten en lederwaren. De EU en de CEFTA-lidstaten zijn de voornaamste handelspartners.

Volgens de NDD zijn het politieke en het commerciële risico voor exporttransacties hoog. Het commerciële risico krijgt de hoogste quotering (C op een schaal van A tot C). Het politieke risico krijgt een 4 (op een schaal van 1 tot 7) voor kortlopend krediet en een 5 voor speciale transacties. Voor exporttransacties met kortlopend krediet kan de NDD politieke en commerciële risico's in open account verzekeren, dit wil zeggen zonder dat een bankgarantie vereist is. Voor speciale transacties met publieke debiteuren is een garantie van het ministerie van economie en financiën vereist. Transacties met overheidsdebiteuren of -garanten kunnen onderworpen zijn aan beperkingen op niet-concessionaire kredieten die het IMF en/of de Internationale Ontwikkelingsorganisatie (IDA) oplegt.

2.5. *De relatie tussen Vlaanderen/België en Kosovo*

De Vlaamse Regering legt een bijkomende focus op de Westelijke Balkan⁴. De speerpunten en modaliteiten van deze samenwerking zullen vastgelegd worden op grond van lokale behoeften en de beschikbare expertise in Vlaanderen, en zullen nadrukkelijk afgestemd worden op de diverse steunmaatregelen die voorzien zijn in het EU-nabuurshipsbeleid.

Op 6 februari 2004 ondertekenden de toenmalige Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie en de UNMIK een memorandum of understanding over samenwerking op het vlak van openbare werken en openbaar vervoer. Op 10 juli 2008 zetten de toenmalige Vlaamse minister van Ambtenarenzaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme en de Kosovaarse minister van Buitenlandse Zaken hun handtekening onder een intentieverklaring waarin zij de wens uitdrukten om de vriendschapsbanden en de samenwerking tussen Vlaanderen en Kosovo te versterken⁵.

De Vlaamse export naar Kosovo is vrij beperkt. In 2009 voerde Vlaanderen voor 3,5 miljoen euro uit. Daarmee bekleedde Kosovo pas de 163ste plaats op de lijst van Vlaamse af-

⁴ Regeeraakkoord 2009-2014, pagina 92.

⁵ Het memorandum of understanding en de intentieverklaring zijn opgenomen in de databank NADIA die te raadplegen is op <http://nadia-burger.vlaanderen.be/nadia>.

zetmarkten. De invoer is fel teruggezaakt van 30 miljoen euro in 2008 naar 5,5 miljoen euro in 2009. Hiermee staat Kosovo op de 138ste plaats in de rangschikking van de leveranciers.

België was in 2008 samen met India een belangrijke afzetmarkt, vooral voor ijzer en nikkel. In 2009 werd die trend niet voortgezet omdat die sector erg getroffen werd door de financiële crisis.

België erkende de Republiek Kosovo bij het koninklijk besluit van 24 februari 2008. Beide landen sloten op 23 april 2008 een overeenkomst inzake het aanknopen van diplomatieke en consulaire betrekkingen. Belgische militairen maakten deel uit van KFOR.

2.6. *Internationale verbintenissen van Kosovo*

Kosovo streeft naar meer volkenrechtelijke erkenningen en naar de toetreding tot internationale organisaties. In 2009 vormde de opname in het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank een eerste succes. Met uitzondering van Servië en Bosnië en Herzegovina hebben alle Balkanstaten Kosovo erkend. Het land heeft een bijzonder sterke band met Albanië, maar de relaties met Servië zijn zeer moeilijk. De Serviërs blijven Kosovo als een deel van hun grondgebied beschouwen, en zij betwisten de rechtmatigheid van de onafhankelijkheid.

De stapsgewijze integratie in de euro-atlantische structuren staat centraal in het buitenlandse beleid.

De EU heeft herhaaldelijk aangekondigd dat Kosovo, zoals de andere Balkanstaten, een Europees perspectief heeft. Het land maakt deel uit van het stabilisatie- en associatieproces voor de Westelijke Balkan. De EU steunt de politieke en economische ontwikkeling van Kosovo. Het feit dat niet alle EU-lidstaten de Kosovaarse onafhankelijkheid erkend hebben, doet geen afbreuk aan de Europese engagementen. Een speciale gezant moet het politieke proces ondersteunen en de consistentie van de Europese actie verzekeren. In juli 2008 organiseerde de Europese Commissie een donorconferentie waarop voor 1,2 miljard steun toegezegd werd. De EU verleent steun uit verschillende financieringsbronnen zoals het Instrument voor pretoetredingssteun (IPA).

Op 9 november 2010 deed de Europese Commissie een mededeling aan het Europees Parlement en de Raad over de uitbreidingsstrategie en de voornaamste uitdagingen voor 2010-2011⁶. In het bijgevoegde voortgangsrapport 2010⁷ stelt de Commissie dat Kosovo vooruitgang geboekt heeft op het vlak van de verschillende criteria. Zij is bereid een dialoog te starten over visa-liberalisering en Kosovo te helpen om de voorwaarden te vervullen voor een mogelijk handelsakkoord met de EU, en om dat land aan relevante Europese programma's te laten deelnemen.

Bij het Gemeenschappelijk Optreden van de Raad van 4 februari 2008 werd de Europese Rechtsstaatmissie van de EU (European Union Rule of Law Mission in Kosovo, EULEX) ingesteld. EULEX verleent bijstand aan de instellingen, het justitiële apparaat en de wets-handhavinginstanties.

⁶ COM(2010)660 – Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011.

⁷ SEC(2010)1329 – Commission Staff working document Kosovo 2010 progress report.

II. Specifieke toelichting bij de overeenkomst met Kosovo

1. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verschillende overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Er vonden geen echte onderhandelingen plaats tussen de BLEU en Kosovo. De onderhandelaars bereikten een akkoord over de ontwerpakte na de uitwisseling van hun typeteksten. De parafering vond plaats in Brussel op 3 februari 2010.

De overeenkomst is opgemaakt in het Nederlands, het Frans, het Engels, het Albanees en het Servisch. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

2. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De gedane investeringen genieten te allen tijde op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling en een volledige bescherming en zekerheid. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbare nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is, en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding uitbetaald heeft aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten bevestigd die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze overeenkomst.

Artikel 14 vraagt transparantie. De partijen moeten in de mate van het mogelijke hun wetten, regels en administratieve bepalingen publiceren of ter beschikking stellen, zodat geïnteresseerden ermee vertrouwd geraken.

Artikel 15 voorziet overleg tussen de partijen over thema's die verband houden met de toepassing of de interpretatie van de overeenkomst.

Artikel 16 stelt de investeringen die aan de overeenkomst voorafgingen, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 17 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt in werking een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Vergelijking van de tekst van de overeenkomst met de BLEU-typetekst

De BLEU-typetekst werd bijna volledig aanvaard door de partner. Er zijn slechts enkele aanpassingen aangebracht.

In de preambule staan een aantal bijkomende overwegingen. De partijen erkennen dat:

- de bevordering van duurzame investeringen van essentieel belang is voor de verdere ontwikkeling van de economieën;
- een internationale investeringsovereenkomst de basisprincipes van transparantie, verantwoordelijkheid en wettelijkheid van alle betrokkenen moet weerspiegelen.

In artikel 1.2 is “investerings” gedefinieerd als alle soorten vermogensbestanddelen en elke inbreng in speciën, natura of diensten, die rechtstreeks of onrechtstreeks geïnvesteerd of geherinvesteerd worden, voor zover de investering een volledige onderneming of commerciële exploitatie betreft of een deel ervan. Veranderingen in de rechtsvorm worden uitgevoerd overeenkomstig de wetten en voorschriften van de overeenkomstsluitende partijen waar de investering gedaan wordt.

Vermits Kosovo geen lid is van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) staat in artikel 6.3 dat België en Luxemburg als IAO-leden en Kosovo als kandidaat-lidstaat de verplich-

tingen aanvaarden die de verklaring van de IAO over de fundamentele principes en rechten met betrekking tot werk en de follow-up ervan, oplegt.

In artikel 8.1 staat dat de overmaking van met een investering verband houdende uitkeringen afhankelijk is van de maatregelen die de EU reeds aannam of zal aannemen. Deze aanpassing van de typetekst is doorgevoerd om dit artikel in overeenstemming te brengen met het Europees recht.

Artikel 16 bepaalt dat de overeenkomst betrekking heeft op investeringen die gedaan werden in overeenstemming met de wet- en regelgeving die dateert van na 10 juni 1999, de datum van aanneming van de VN-resolutie 1244.

4. Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV)

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) bracht op 15 september 2010 een briefadvies uit over de investeringsovereenkomsten tussen de BLEU en respectievelijk Kosovo, Montenegro en Togo. De SARiV stelt dat hij in vorige adviezen reeds dieper inging op de achtergrond en de problematiek van de BLEU-investeringsovereenkomsten.

De SARiV stelt vast dat de Vlaamse Regering er in haar besluit over het ontwerp van een Vlaamse strategie inzake duurzame ontwikkeling opnieuw voor koos om in het kader van het Gemeenschappelijk Handels- en Investeringsbeleid van de EU te ijveren voor een systematische opnemering van de arbeids- en milieuclausules. De SARiV herhaalt zijn vraag aan de Vlaamse Regering om de BLEU-typetekst in overeenstemming te brengen met de Europese regelgeving.

De SARiV vindt het belangrijk dat Vlaanderen zich inschakelt in de internationale economie. De BLEU-investeringsovereenkomsten kunnen een rol spelen in het aanhalen van de economische banden met de betrokken landen.

De SARiV wijst erop dat de Europese Commissie op 7 juli 2010 een voorstel deed over de geldigheid van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten en een overgangperiode voor lopende procedures. De ontwerpen van nota aan de Vlaamse Regering en van memorie van toelichting werden aangepast.

De SARiV wijst erop dat het voor Kosovo moeilijk is om investeringen aan te trekken, al behoort het tot de sterkste groei landen in Europa. De SARiV verwijst ook naar de bestaande banden tussen Vlaanderen en Kosovo, en stelt dat de voorliggende investeringsovereenkomst een aanvulling vormt in het aanhalen van de economische banden.

De Vlaamse Regering is er zich van bewust dat de overdracht van de bevoegdheid voor het sluiten van investeringsovereenkomsten van de lidstaten naar de EU gevolgen heeft voor onze investeringsovereenkomsten. Een analyse, en een eventuele amendement van de BLEU-typetekst dringt zich dan ook op. De diverse studies die rond dit thema uitgevoerd zijn, kunnen ondersteuning bieden aan dit proces. De modaliteiten van deze oefening zullen samen met de BLEU-partners bepaald worden.

5. Advies van de Raad van State

De Raad van State suggereert in zijn advies van 21 oktober 2010 (referte 48.795/1) om ook de Engelse tekst van de overeenkomst voor te leggen aan het Vlaams Parlement. Hoewel dit juridisch niet noodzakelijk is, legt de Vlaamse Regering steeds de taalversie voor die de partijen zullen hanteren in geval van geschillen over de interpretatie en de toepassing van de overeenkomst.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

VOORONTWERP
Ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Regering van de Republiek Kosovo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Pristina op 9 maart 2010

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Regering van de Republiek Kosovo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Pristina op 9 maart 2010, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

ONTWERP VAN DECREET
DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Regering van de Republiek Kosovo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Pristina op 9 maart 2010, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 10 december 2010.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS